

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, és közgazdasági hetilap.

Megjelenik minden vasárnap.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Előfizetési pénzek és reklamációk, Feigl Gyula kiadó címére küldendők.

Előfizetési ár:
Egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona, egyes szám ára 20 fillér.
Nyiltter sora 40 fillér.
Hirdetési nagyság szerint.

XXIV. évfolyam.

Felelős szerkesztő:
FRIGL GYULA.

2. szám.

Az újságírás mestersége.

Hajdanában — nem is nagyon régen — az újságírás az események megírásában és a nyilvános kritika gyakorlásában talalta rendeltetését.

Akkor az újság képviselte a nyilvánosságot, melynek kötelessége az egyes emberek cselekedeteit ellenőrizni, a jókat dicsérni, a rosszakat korholni.

Igaz, hogy a közhatalom képviselői hamarosan szájkosarat tettek az újságoknak a cenzurával. Ezt a cenzurát ugyan a szabadság eszméi elseperték, de mind hiába!

Hamarosan újabb szájkosara támadt az újságírásnak: — a zseb.

Hogyan? — Mi köze a zsebnak az újságírásához?

Mindjárt megmondom.

Az újságírás ma valóságos mesterség; olyan mint a cipészimesterség, az asztalos mesterség stb.

Sőt még sokkal nehezebb mesterség, mert két mester foglalkozik egyszerre azzal. Az egyik mester a szerkesztő, a másik a kiadó.

Ez a két mester fojtaton surlódásba keveredik egymással, pedig közösen kellene munkálkodniok.

A surlódásnak oka pedig mindig a zseb, s pedig főképen a kiadónak zsebjé, mely annál urresebb, minél jobban érvényesül a szerkesztő.

Ez áll akkor is, ha véletlenül egy személyben egyesül a kettő.

A szerkesztő igyekszik kötelességszerűen teljesíteni az újságírói hivatást, — hűen megírni az

eseményeket, — s pártatlanul s tárgyilagosan gyakorolni a kritikát. Igyekszik nyíltan kifejezni véleményét s lehetőleg hűen tolmácsolni a közhangulatot.

A kiadó azonban üzletember kinek természet-szerű érdeke, hogy az újságra minél több előfizetője legyen, s hogy a régi előfizetők meg maradjanak: mert az előfizetők csekély száma csekély bevételt jelent.

Ez az a szájkosár, mely az újságírást megnehezíti.

Végeredményben azonban sem a szerkesztő, sem a kiadó nem tehet arról, hogy így van.

— Hát ki?

No most megint zsákutcába keveredett a szerkesztő. Most meg kellene írnia az igazat, a kiadó meg ettől fél, mert — hátha az olvasók rossz néven veszik.

Ha már most a szerkesztő kötelességét teljesíti s megírja az igazat, — a kiadó esetleg kárt tesz önmaga ellen, üzleti érdeke ellen.

— Hogy micsoda kára lehet? — Az, hogy az olvasók talán érzik magukat, megsértődnek, és — megszüntetik az előfizetést!

Igy aztán nem csoda, ha a szerkesztő és kiadó, kiknek együtt kell munkálkodni, sokszor surlódásba keverednek.

— De hát ki a végső oka?

A szerkesztő nem bánja, ha az olvasók megharagusznak; megírja az igazat: — bánja a kiadó!

Végső oka, — az igazi szájkosár az újságírás mesterségénél: — maga az olvasó!

Minden olvasó, aki a maga egyéniségét túlbecsüli, aki túlértékeli, aki hű és a hízelgésnek hálás hallgatója; minden olvasó, aki az egyének gyengeségeit többre tartja az igazságnál, s akit magasabb szempontok nem tudnak az emberi gyengeség fölé emelni: ezek teszik nehezzé az újságírás mesterségét, ezek okozzák a szerkesztő és a kiadó surlódásait, ezek tartják kéznél az újságíró számára a szájkosarat.

Nem hiába mondja a közmondás, hogy az igazmondás betöri az ember fejét.

„Írjál igazat és — elmaradnak az előfizetők!” —

Elmaradnak, — ha nem írja meg az újság róluk a jót!

Elmaradnak, — ha megírja róluk azt az igazságot, ami nekik kellemetlen!

Szóval, nehéz mesterség maupság az újságírás. —

Nincs más vigasztalás a szerkesztő részére, mint a kötelességteljesítés tudata.

De hát a kiadó? — Az mivel vigasztalódjék?

A kiadó pedig azzal vigasztalódjék, hogy szép és nemes dolog áldozatot hozni az igazságért.

Az olvasó? — Az olvasó pedig merítsen egy kis tanulságot. Ne keresen rejtett támadást, ahol nincs; ne haragudjék az igazságért; ne legyen önhitt és hű: hanem segítse a sajtót az igazság felderítésében, a jó dicséretében és a rossznak korholásában.

Csak úgy érhető el az egyének felett álló cél: a kultura, a nemzeti kultura terjesztése.

Tárca.

Humanizmus az emberevőknél.*

Írta: Biró Lajos.

Ujguineának kivált északi és keleti részében nem szükséges a szárazföld belső felé törekedni, hogy idegen befolyástól teljesen mentes, őseredeti állapotában lévő népet találjunk. Ugyyszólván az egész partvidék olyan meg jelenleg is. A németek birtokában levő részen mindössze negy hely van, egymástól egy-egy napi gőzhajónjárásra, hol némi európai telepedésről lehet szó. Ezek is a bennszülöttektől elszigetelve lakó, teljesen a magok céljának élő s a bennlakókkal alig érintkező helyek. A német birodalom mindjárt politikai tértfoglalása elején, melynek még 20 éve sincs, egy német tőkepenészekből alakult részvény társaságnak az Ujguineai Társaság néven fennálló kereskedelmi és ültetvényes szövetkezetnek adta át, minden felsőbb jogával együtt Ujguineát és a hozzátartozó szigeteket. Ennek a társaságnak összes működése idáig csak annyira terjedt ki, hogy néhány ponton alkalmas földterületet választott ki, hajóval Ázsia felől 7—800 kínai és malaji munkást hozott be, kikkel a dohánytermeléssel tett kísérletet; másfelől kisebb hajói bejárták a szigetséget s mintegy másfélszer pápua- legényt és leányt gyűjtött telepeire, a földműveléshez szükséges durvabb munkákra. Európa nemzetiségű embert csupán annyit foglalkoztatott a társaság, amennyi a munkástömeg vezetésére szükség volt. Ezeknek száma az első években, mikor

még nagy haszon reményében az ültetvényes munkálatok nagyobb eréllyel folytak, 80—100 európaít is kített; később, mikor a nehézségek beállottak, 20—30 személyre apadt. Az a néhány hittérítő, kik ugyanis a társaság telepei közelében kerestek biztonságot, nem jó külön kulturális tényező számba. Magános települő pedig Ujguineában nem is volt, sőt éveken át egyedül magam voltam az egyetlen európai aki nem tartozott a társaság alkalmazottjai vagy hittérítők közé.

Az új települők éghajlatuk és fajok szokásai szerint tömörülnek, mindenik igyekszik megtalálni a megszokottat s így külön kis társadalmot alakítanak maguk számára. Az európai nemzetbeli egy társaságba kerül, a közös szükséglet együtvé gyűjti a némettel a dán, svédet, angol és magyart, használja itt a többség nyelvét a németet, kínai életmódja a malájéval egyezik meg legjobban hozá simul s mert nem egyenesen jó hazájából, hanem a malajszigeten volt előbb dohánymuukás, ennek a nyelvét használja, legtöbbször még egymás közt is, mert a kínai birodalom különböző részéből való még kínai nyelven sem értené meg egymást. A sokféle helyről került pápua-munkás ismét csak egymáshoz huz, arra utalja hasonló életmódja is; közös nyelve valamikor samao ültetvényeiben dolgozó pápua-munkások után elterjedt tört angol nyelv, a valóságos pápua-volapük, amelyről azonban azt hiszik a jó fiúk, hogy az az urak nyelve. A negyedik társadalmat képezik a szabad bennszülöttek, akik legtöbbször saját fajtabeliekkel kötnek szorosabb barátságot.

Ha ujguineai feletről akarunk beszélni, az a legelső, hogy megkülönböztessük, melyikről van szó e négyféle közül. Mindenkinek más-más az emberzina, más a ruházata, nyelve, lakóháza, eledele, mindentéle aprósága, természetesen nemkisebbé különböző egész gondolkodásmódja. És e közül a népzaggyalék három, mint beván-

dorlott, az együttélésre van utalva, egymásra szorul, ami egymásközti viszonyait még bonyolódottabbá teszi.

A hét munkanapján a telep egész személyzete óráról-órára kiszabott munkájához van kötve, alig nyílik alkalma a bennszülöttel érintkezni. Este kedve sincs ahhoz. Vasárnapi munkaszünet idején a német a klubba vonul sörözni, mert ahol hat német van, ott már klubot szerveznek maguknak. Különben se tehetnének mást, mert Ujguineában az a német specialitás van érvényben, hogy az Ujguineai Társaság szerződésileg kiköti alkalmazottjaival szemben, hogy természetrajzi vagy néprajzi tárgyakat nekik csupán a társaság számára szabad gyűjteni, maguknak nem. Azzal okolják meg, hogy olyan érdekes helyen szenedéllé fejlődhetik bennök a tudományok iránt való érdeklődés és ennek szentelnék minden szabad idejüket, aztán elhanyagolnák hivatalos kötelességüket. A sörözés és kártya bizonyára jótékonyabb hatást fog gyakorolni.

Ilyen apró okok nem egyedül állók, csak azért említettem fel, hogy jelezsem azt, miszerint nem csupán a jóakarát hiányán vagy a települők közönyöségén mulik, hogy az egymás mellett élésnek sincs meg az a jó hatása, hogy a műveltebb európai megismerhetné a bennszülött szokásait, jó vagy rossz tulajdonságait s kiterjeszthesse rájuk a művelődés áldásait. Hiszen a legtöbbje az ott lakó kevés európaiak sokszor heteken át alig lát szabad bennszülöttet.

Az eddigi érintkezés az európaikkal a legparányibb befolyással se volt a pápuaakra, még azokban a csekélyszámu falvakban sem, melyek az európai telepek legközvetlenebb tőzsomszédságában fekszenek. Ha nem azt számítjuk a kultura haladásának hogy két fa őszszedőrzölése helyett gyufával csinálnak tüzet, obszidián és bambusz késük helyett vaskéssel faragnak, baltáik köve helyébe a bronzdarabot és gyaluvasat tesznek,

* Műtárvány az Univerzium-ból. Szerkesztő: dr. Hankó Vilmos. Kiadja a Lampel R. (Wodianer F. és Fiai) ude. könyvkereskedés. Ára 800 K.

Árverési hirdetményi kivonat.

A kőszegi k. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a Schlefer József és neje végrehajtónak Graezinger Matyas és neje végrehajtást szenvedők elleni 800 korona tőke követelés és járulékaik iránti végrehajtási ügyében a kőszegi kir. járásbírósa területén lévő Kópatai község határában fekvő a kópataki 99. számú tjkvben + 1. soroz. alatt I. r. végrehajtást szenvedő tulajdonkúl felvett 29. hrsz. 27. számú udvarterosz házra 820 koronában ezennel megállapított kiküldési árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az

1904. évi február hó 29-ik napján délelőtt 10 órakor

Kópatai község házána! megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldési áron alól is eladattatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át, vagyis 82 koronát készpénzben, vagy az 1881. évi LX. tör. cikk 42. §-ában jelzett arányammal számított és az 1881. évi november hó 17. n. 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt övadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kőszegen a kir. járásbírósa, mint tkvi hatóság, 1903. évi november hó 14-én.

Halász Ernő,
kir. aljbíró.

Elő kézből; a gyárban vásárolt és olcsóbb árú legjobban

Első magyar hangszergyár

villamos műre berendezve.

STOWASSER J.

cs. és kir. udvari hangszergyáros, hadsergészallító

= a Rakoczi javított Tárogató egyedüli feltalálója =

Budapest, II. Lánchíd-utca 5.

Ajánlja a saját gyárban készült összes réz-, fa-, fűv- és vándorhangszereket.

Hegedűk, gordonkák, bőgők, fuvolák, klarinetek, trombiták és cimbalmok.

Tárogató ára 30 frtól (80 kor.) feljebb, inkola hozzá ingyen. Zenskarok teljes felszerelésre olcsó árban, előnyös ártételek mellett.

Harmonikák elnustrichatlan orsú hangokkal.

Javítások specialis kivitelben gyorsan és szakszedőn eszközöltenek, vons hangszerek a legújabb találmány hangfokozó gerendával, melyért garantiát vállalok.

Árjegyzék minden hangszerről külön-külön kéreudó mely bérmentve megküldetik.

BRÁZAY FÉLE
SÓSBORSZESZ

NAGY ÜVEC
ÁRA : 2 KORONA
KIS ÜVEC ÁRA : 1 KORONA
HASZNALATI UTASÍTÁS MINDEN ÜVECHEZ
... MELLEKEVE VAN! ...

A Richter-féle
LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony-Pain-Expeller

egy régi kipróbált haziaszer, amely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsgelőül alkalmazhatók lényegesen, csiszolt és megkülönböztet.

Intés. Silányabb utazások miatt bevitelre óvatossá legyünk és csak az eredeti csomagdobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” csejgyvással fogadjunk el. — 10 f., 1 k. 40 f. és 2 k. arány a legújabb orvosszertárban kapható.

Főraktár: Török József gyógyszerésztől Budapestben.
Richter F. Ad. és társa,
cs. és kir. udvari szállítók.
Rudolfstadt.

Császári és királyi udvari szállító

F e r n o l e n d t

czipőfénymaz a legjobb fénymaz a világon és fénycrem világos és fekete cipőkhoz, minden bór nemnek a legszebb fényt adják és a bőrt tartóssá teszik. Elviselt, foltos cipők sárga vagy barna bőrből a LYOSIN (diszfénymaz) által mintha ujakká lennének.

Alapítotott 1832. Gyári raktár: Wien, I., Schulerstrasse 24. Kapható mindenütt.

Mosáshoz csak Brunner-féle szappan veendő.

Feigl Gyula

könyvnyomdász
Kőszegen, Várkör 81. sz.

Elvállal mindennemű nyomdász munkákat, kívánatra : egyszerűbb, vagy diszesebb kiállításban a legolcsóbb árak mellett.

Kiadóhivatala a
„KŐSZEG ÉS VIDÉKE”
című lapnak, hol hirdetések a legjutányosabb áron felvételnek.

Minden vevő jogosítv. van az árut (eredeti csomagolásban) az alant említett intézetben (Wien IX.) díjmentesen megvizsgáltatni.

Az első Triesti Cognac pártati intézet (Destillerie,) Camia és Stock Barkolában Triest mellett ajánlja

GYÓGY-COGNAC-ját

mely francia módszer szerint készült és az általános ausztriai gyógyszerész-egyesület kísérleti állomása ellenőrzése alatt áll.

1/1 palack 5 korona 1/2 palack 2.60.

Kapható Kőszegen:

Schaar József és Pollák Sándor fűszerkereskedésben.

Minden vevő jogosítv. van az árut (eredeti csomagolásban) az alant említett intézetben (Wien IX.) díjmentesen megvizsgáltatni.

Vegyi ellenőrzés a cs. és kir. belügyi miniszterium által jóváhagyott kísérleti állomás és elemizések vizsgálati intézete által Wien IX. Spitalgasse 31.

Vegyi ellenőrzés a cs. és kir. belügyi miniszterium által jóváhagyott kísérleti állomás és elemizések vizsgálati intézete által Wien IX. Spitalgasse 31.